

WagnerVrienden VZW

Elisabethlaan 278

8400 OOSTENDE

info@wagnervrienden.be

www.wagnervrienden.be

www.facebook.com/
wagnervrienden

Ondernemingsnummer:
0846.548.989

Rekeningnummer:
BE28 3631 0687 2620
BIC BBRUBEBB

In dit nummer:

Komende activiteiten p.2

De WagnerVrienden raden aan... p.5

De WagnerVrienden waren er ook... p.15

Colofon p.20

WagnerNieuws

Nummer 2

November-december 2012

Voorwoord door de voorzitter

Beste WagnerVrienden

Toen we dit jaar in mei onze vereniging aan jullie hebben voorgesteld, hebben we ook een aantal prioriteiten naar voren geschoven. Onze vereniging zou een sociale vereniging zijn, waarin iedereen welkom is, los van zijn politieke overtuiging en geloof. Het is de bedoeling om die mensen samen te brengen en te betrekken bij allerlei activiteiten. Daarom doet het ons een genoegen dat de bijeenkomsten op zaterdagvoormiddag druk bijgewoond worden en dat we in staat zijn om een bus in te richten naar de *Guillaume Tell* onder de leiding van maestro Paolo Carignani in Amsterdam.

Een andere pijler van onze vereniging is het intellectuele aspect. Wagnerianen zijn ook leergierige mensen die altijd bereid zijn om bij te leren. Daarom hebben wij het genoegen om in onze volgende bijeenkomst een spreker van formaat te kunnen ontvangen, die een heel bijzondere analyse belooft te geven van *Parsifal*. David Vergauwen zal inderdaad *Parsifal* binnenstebuiten keren! David is lid van onze kring en geeft al jaren met groot succes lessencycli bij Amarant, onze partner, over Wagner. Wij zijn ervan overtuigd dat David ons heel wat zal bijleren over het laatste werk van onze meester.

Met Willem Van der Heyden deed een derde element zijn intrede: het muzikale element. Willem heeft ons niet alleen zijn carrière en de gang van zaken Bayreuth voorgesteld, maar bracht in het Huis van Alijn ook nog een schitterende interpretatie van een paar aria's uit *Die Walküre* en *Parsifal*. Willem ontpopte er zich als een echte heldentenor. Wij zijn ervan overtuigd dat door zijn inzet en gedrevenheid een grote toekomst is weggelegd. We vermelden ook even de prestatie van Andrew Wise, die Willem op een feilloze wijze begeleidde. Dank aan beide musici!

—Bernard Huyvaert

Vergeet de volgende data niet:

- ♦ 1 december: WagnerActiviteit#2 “*Parsifal* Binnenstebuiten”
- ♦ 3 februari: Uitstap naar de Nederlandse Opera (*Guillaume Tell*)
- ♦ 20 april: Parsifaldag
- ♦ 28 april: Uitstap naar de Nederlandse Opera (*Die Walküre*)

Komende activiteiten

De vzw WagnerVrienden organiseert op regelmatige basis speciale activiteiten voor zijn leden: lezingen, ontmoetingen, uitstappen, ... Tijdens het seizoen 2012-2013 besteden we speciale aandacht aan *Parsifal* naar aanleiding van de nieuwe productie in de Vlaamse Opera.

WagnerActiviteit#2 | zaterdag 1 december | Handelsbeurs Gent

Na onze eerste bijzonder succesvolle WagnerActiviteit, hebben we er nu een tweede voor u in petto. David Vergauwen, lid van de WagnerVrienden en docent bij Amarant, komt een lezing geven over het talent van Wagner om lange verhalen aan te passen tot opera's. Meer bepaald zal hij ingaan op de bronnen die Wagner gebruikte voor *Parsifal* en hoe de meester die volledig heeft herwerkt. Hoe zit het precies met die vloek van Kundry? Wie is die heiland en wie is de verlosser? Op deze en nog vele andere vragen, zal onze spreker antwoorden geven tijdens zijn lezing, waarbij het verhaal en de thematiek volledig binnenstebuiten gekeerd zal worden.

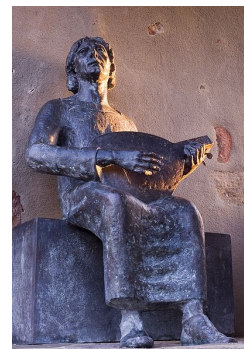
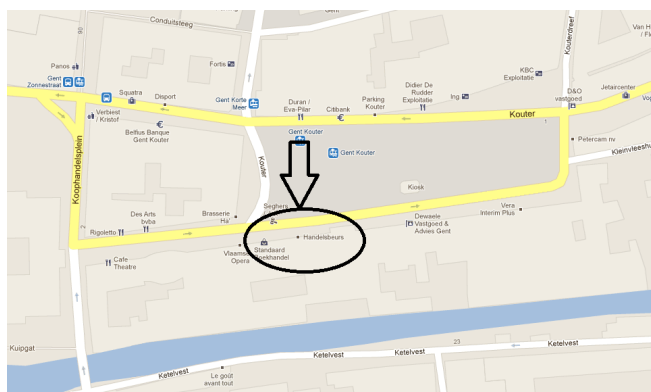
Na de lezing volgt er, zoals gewoonlijk, een lunch. Dit keer veranderen we van locatie en gaat alles door in de stemmige brasserie van de Handelsbeurs.

Programma:

- 09u45-10u00: Onthaal
- 10u00-12u00: Lezing door David Vergauwen: "*Parsifal* binnenstebuiten"
- 12u00-14u00: Lunch

Praktische info:

- > **Wanneer:** zaterdag 1 december om 10u
- > **Waar:** Brasserie Handelsbeurs ("Brasserie Ha")
Kouter 29
9000 Gent
www.brasserieha.be

Wolfram von
Eschenbach

Welke bronnen
gebruikte
Wagner voor
Parsifal? Hoe
heeft hij die
bewerkt?

Met het openbaar vervoer kunt u Tram 1 nemen van aan het station Gent Sint-Pieters tot aan de Kouter. De Handelsbeurs en de bijhoren de brasserie liggen vlak naast de Vlaamse Opera.

U kunt eveneens uw wagen parkeren in de parkeergarage onder de Kouter.

> **Prijs:** Leden volgen gratis de lezing, niet-leden betalen €5. De lunch kost €15 (voorgerecht en hoofdschotel).

> **Inschrijvingen:** Gelieve uw deelname aan de maaltijd te melden voor 27 november via een e-mail aan info@wagnervrienden.be.

David Vergauwen

Biografie David Vergauwen

David Vergauwen studeerde Geschiedenis, Kunstwetenschappen en Musicologie aan de universiteiten van Brussel en Gent. Hij werkt momenteel als educatief medewerker bij Amarant en als wetenschappelijk onderzoeker aan de Vrije Universiteit Brussel, waar zijn doctoraat in 2013 zal afgewerkt zijn. Hij heeft momenteel twee publicaties over Richard Wagner in voorbereiding. Ten eerste een artikel over de linkse receptie van Wagner in België voor het prestigieuze tijdschrift Wagnerspectrum van Udo Bermbach. Ten tweede werkt hij aan een artikel over het Wagnerisme in Brussel voor het Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis. Zij die David Vergauwen al bezig gehoord of gezien hebben, weten dat het gaat om iemand die garant staat voor deskundige en gepassioneerde lezingen.

Die Walküre | zondag 28 april | DNO Amsterdam

Op zondag 3 februari trekken we met de WagnerVrienden voor de eerste keer naar Amsterdam om er *Guillaume Tell* van Rossini te zien. Voor deze activiteit konden we op heel wat belangstelling rekenen en we nemen daarenboven ook een groep Vrienden van de Munt mee. De vzw WagnerVrienden is bijzonder trots op deze samenwerking en we streven er naar om ook in de toekomst de krachten met andere verenigingen verder te bundelen.

Op zondag 28 april willen we een tweede keer naar Amsterdam gaan. Dit keer voor het tweede luik uit Wagners *Ring des Nibelungen: Die Walküre*. De Nederlandse Opera start immers nu in november met de herneming van memorabele *Ring* met de succesvolle tandem Pierre Audi–Hartmut Haenchen.

© De Nederlandse Opera

Cast *Die Walküre*:

muzikale leiding: Hartmut Haenchen

regie: Pierre Audi

decor: George Tsypin

kostuums: Eiko Ishioka

licht: Wolfgang Göbbel

dramaturgie: Klaus Bertisch

Siegmond: Christopher Ventris

Hunding: Günther Groissböck

Wotan: Thomas Johannes Mayer

Sieglinde: Catherine Naglestad

Brünnhilde: Catherine Foster

Fricka: Doris Soffel

Gerhilde: Marion Ammann

Ortlinde: Martina Prins

Waltraute: Lien Haegeman

Schwertleite: Julia Faylenbogen

Helmwige: Elaine McKrill

Siegrune: Wilke te Brummelstroete

Grimgerde: Helena Rasker

Rossweisse: Cécile van de Sant

orkest: Nederlands Philharmonisch Orkest

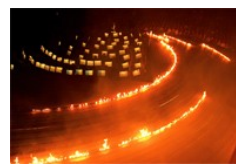
Praktische info:

> **Datum:** Zondag 28 april

> **Transport:** We gaan per bus naar Amsterdam. We vertrekken om 8u uit Gent . Er is tevens de mogelijkheid om in Antwerpen op te stappen.

> **Prijs:** €130 (incl. busreis, inleiding en ticket cat. 3)

> **Inschrijvingen:** Contacteer zo snel mogelijk info@wagnervrienden.be

© De Nederlandse Opera

Reprise van
deze magistrale
Ring met zeer
goede cast!

De WagnerVrienden raden aan...

De vzw WagnerVrienden selecteert regelmatig voor zijn leden interessante producties, boeken of activiteiten die we enkel maar van harte kunnen aanraden. Hier vind je ook de activiteiten georganiseerd door onze partnerverenigingen zoals Amarant.

Cursus Amarant: Richard Wagner: zijn werk, zijn denken, zijn tijd

2013 markeert het 200ste geboortjaar van Richard Wagner, wiens status nauwelijks overschat kan worden. Wagner componeerde niet enkel, hij schreef zijn eigen drama's; liet zijn eigen theater bouwen; schraagde zijn denken met theoretische geschriften en ontwikkelde van daaruit een maatschappelijke, filosofische, religieuze en politieke visie.

Deze cursus start bij de jonge Wagner, zijn eerste ervaringen met 'opera' en de invloeden van Weber en Rossini. Al snel komen we uit bij zijn vroegste meesterwerken, *Der Fliegende Holländer* en *Lohengrin*, om uit te komen bij het fiasco met *Tannhäuser* in Parijs. Hier zullen we het hebben over zijn afkeer van 'opera' en zijn minachting voor Rossini en Meyerbeer. Dan komt de revolutie. Wagner, de linkse idealist, staat op de barricades maar wordt verslagen. Hij vlucht naar Zwitserland om na te denken. Wat niet kan op de barricade, moet dan maar in het theater!

We bespreken zijn *Ring des Nibelungen* en de creatie van het 'muziekdrama' zoals beschreven staat in zijn theoretische verhandelingen uit 1850. Hierna hebben we het over zijn muzikale innovaties en zijn ontdekking van Schopenhauer in *Tristan und Isolde*.

We gaan in op de volkse aard en het nationalisme met *Die Meistersinger von Nürnberg*. Vervolgens staat Bayreuth op het programma en keren we terug naar de Ring om te kunnen eindigen met de mystiek van *Parsifal* en de verzuurde vriendschap met Friedrich Nietzsche.

Deze cursus vormt een helder overzicht van Richard Wagners oeuvre, gekaderd binnen zijn denken en zijn tijd.

Docent: David Vergauwen (lid van de WagnerVrienden)

Niet te missen
cursus
georganiseerd
door onze
partner Amarant
en gegeven door
David
Vergauwen, lid
van de
WagnerVrienden.

Praktische info:

> Antwerpen:

deSingel

Desguinlei 25

CODE 9266/2009

10 donderdagavonden van 19:00 tot 21:30 uur – 17/01/2013 – 24/01/2013 –
31/01/2013 – 07/02/2013 – 21/02/2013 – 28/02/2013 – 07/03/2013 –
14/03/2013 – 21/03/2013 – 28/03/2013

> Gent:

De Cirk

Zebrstraat 34

CODE 9266/9027

10 woensdagavonden van 19:30 tot 22:00 uur – 16/01/2013 – 23/01/2013 –
30/01/2013 – 06/02/2013 – 20/02/2013 – 27/02/2013 – 06/03/2013 –
13/03/2013 – 20/03/2013 – 27/03/2013

> Cursusgeld:

WagnerVrienden – zonder concert: € 99

WagnerVrienden – met concert: € 124

> Concert:

Antwerpen, deSingel: deFilharmonie olv. Edo de Waart, zaterdag 18 mei 2013,
20.00 uur

Ralph Van Raat, piano. Messiaen, *Couleurs de la cité céleste*, Harvey, *Bird Concerto with
Pianosong*, Wagner, *Vorspiel Parsifal*, Wagner, *Karfreitagszauber (Parsifal)*

> Inschrijvingen: Het e-mailformulier is te vinden op www.amarant.be.

> Info Amarant: Zebrstraat 30-001 – 9000 Gent – 070/23.30.48 – info@amarant.be

Wagner in Bayreuth | zaterdag 15 december | De Roma Antwerpen

De VZW "REGA" organiseert op zaterdag 15 december hun 25ste Rega-concert. Dit jaar gaat het om een Wagnerconcert ten voordele van "Justine For Kids", een vereniging met als doel de Belgische kinderen met kanker en hun families te helpen. Dit concert, op de vooravond van het grote Wagnerjaar, gaat door in de zaal "De Roma" te Antwerpen (Borgerhout).

Op het programma staan Instrumentale en vocale meesterwerken van F. Liszt, C.M. von Weber, C. Debussy, G. Mahler, H. Wolf en natuurlijk R. Wagner. Deze componisten zijn allemaal op een zekere manier verbonden met Wagner. Daarenboven presenteert men ook de creatie van het stuk *Wagner in Bayreuth* van Steven Prengels, gecomponeerd

ter gelegenheid van dit concert. In dit werk zet hij zijn zoektocht verder naar mogelijkheden om op zijn eigen manier werken te maken die voorbij het puur auditieve gaan. Zelf ziet hij zijn werk meer als een (klank)sculptuur of een installatie dan als een muzikale compositie. In *Wagner in Bayreuth* zoekt Prengels de grenzen op tussen realiteit en fictie, tussen politiek en kunst, en tussen bewondering en blinde volgzzaamheid. Ook wijst hij er op hoe makkelijk het is om mee te gaan in wat je op een onschuldige manier gepresenteerd wordt, hierbij gebruik makend van de drie elementen die hij ontleedt en 'hercomponert' tot een nieuw geheel.

Als eerste element gebruikt hij een ensemble en twee solisten (bariton en hobo) die brokstukken spelen uit de immense partituur van Richard Wagners laatste Ringopera *Götterdämmerung*. Deze keuze aan fragmenten vormt een contrapunt met het tweede element: een klankopname uit 1923 – door wetenschappers van de universiteit van München in 2005 gerestaureerd – waarin Winifred Wagner, schoondochter van de componist, ons een rondleiding geeft op de lege Bühne van het Festspielhaus in Bayreuth, het operahuis gebouwd door en voor Richard Wagner.

Prengels combineert deze twee concrete klankbronnen met een contrasterend derde element, bestaande uit weidse landschappen die hij laat projecteren achter de musici. Voor deze filmbeelden liet Prengels zich inspireren door de indrukwekkende en verzwellende landschappen van de Franse schilder Gustave Courbet (1819–1877), niet toevallig een tijdgenoot van Richard Wagner (1813–1883). Het zijn de weidsheid en het spektakel in de werken van Courbet die Steven Prengels tracht te grijpen in zijn filmbeelden en die hij wil laten inwerken op de andere elementen van zijn werk.

Niet enkel voor deze creatie moet u zich naar Antwerpen verplaatsen, maar ook de uitvoerders zijn uitstekend. Vooreerst is er het ensemble Oxalys, een kamermuziekensemble met een stevige reputatie. Verder is er ook de bariton Dietrich Henschel. Henschel is de laatste jaren een vaste gast in de Munt, waar hij ondertussen reeds schitterde als Wozzeck en Golaud. Kortom, de WagnerVrienden kunnen deze avond enkel maar aanraden en vergeet niet dat de opbrengst naar een goed doel gaat.

Praktische info:

- > **Wanneer:** Zaterdag 15 december om 20u
- > **Waar:** Zaal "De Roma" (Turnhoutsebaan 286 te Antwerpen)
- > **Prijs:** € 25
- > **Info & tickets:** vzw Rega – rega25@scarlet.be

© Noelle

Dietrich Henschel

2012-2013: Wagnervoorstellingen in Europa

Tijdens het seizoen 2012–2013 zijn er in gans Europa heel wat aantrekkelijke Wagner-producties te zien. Hierbij een selectie van enkele voorstellingen die ons interessant lijken.

1813 – 2013

Periode	Opera	Locatie	Regisseur	Dirigent
15 november – 30 november	<i>Das Rheingold</i>	DNO Amsterdam	Pierre Audi	Hartmut Haenchen
20 april – 12 mei	<i>Die Walküre</i>	DNO Amsterdam	Pierre Audi	Hartmut Haenchen
4 juni – 23 juni	<i>Die Meistersinger von Nürnberg</i>	DNO Amsterdam	David Alden	Marc Albrecht
20 april – 2 mei	<i>Das Rheingold</i>	Liceu Barcelona	Robert Carsen	Josep Pons
21 oktober – 1 april	<i>Parsifal</i>	Deutsche Oper Berlin	Philipp Stölzl	Donald Runnicles
5 januari – 18 januari	<i>Rienzi</i>	Deutsche Oper Berlin	Philipp Stölzl	Sebastian Lang Lessing
10 februari – 21 maart	<i>Lohengrin</i>	Deutsche Oper Berlin	Kasper Bech Holten	Donald Runnicles
September 2013	<i>Der Ring des Nibelungen</i>	Deutsche Oper Berlin	Götz Friedrich	Sir Simon Rattle
3 oktober – 18 april	<i>Siegfried</i>	Staatsoper Berlin (UDL)	Guy Cassiers	Daniel Barenboim
4 oktober – 14 april	<i>Die Walküre</i>	Staatsoper Berlin (UDL)	Guy Cassiers	Daniel Barenboim
3 maart – 21 april	<i>Götterdämmerung</i>	Staatsoper Berlin (UDL)	Guy Cassiers	Daniel Barenboim
23 maart – 13 april	<i>Das Rheingold</i>	Staatsoper Berlin (UDL)	Guy Cassiers	Daniel Barenboim
28 april – 22 mei	<i>Der Fliegende Holländer</i>	Staatsoper Berlin (UDL)	Philipp Stölzl	Daniel Harding
28 april – 13 juli	<i>Tristan und Isolde</i>	Theater Bonn	Vera Nemirova	Stefan Blunier
17 maart – 30 juni	<i>Parsifal</i>	Oper Essen	Joachim Schloemer	Stefan Soltesz

Periode	Opera	Locatie	Regisseur	Dirigent
25 januari – 13 februari	<i>Der Ring des Nibelungen</i>	Oper Frankfurt	Vera Nemirova	Sebastian Weigle
29 maart – 1 mei	<i>Lohengrin</i>	Oper Frankfurt	Jens Daniel Herzog	Bertrand de Billy
9 maart – 24 maart	<i>Das Rheingold</i>	Grand Théâtre de Genève	Dieter Dorn	Ingo Metzmacher
7 april – 17 mei	<i>Lohengrin</i>	Staatsoper Hamburg	Peter Konwitschny	Simone Young
29 maart – 14 april	<i>Parsifal</i>	Oper Köln	Uwe Eric Laufenberg	Markus Stenz
28 april – 7 juni	<i>Tannhäuser</i>	Der Kongelige Teater København	Kasper Bech Holten	Roland Böer
6 februari – 24 mei	<i>Die Feen</i>	Opernhaus Leipzig	Renaud Doucet	Ulf Schirmer
23 oktober – 22 november	<i>Siegfried</i>	Teatro alla Scala Milano	Guy Cassiers	Daniel Barenboim
7 december – 27 december	<i>Lohengrin</i>	Teatro alla Scala Milano	Claus Guth	Daniel Barenboim
28 februari – 15 maart	<i>Der Fliegende Holländer</i>	Teatro alla Scala Milano	Andreas Homoki	Hartmut Haenchen
18 mei – 7 juni	<i>Götterdämmerung</i>	Teatro alla Scala Milano	Guy Cassiers	Daniel Barenboim
17 juni – 29 juni	<i>Der Ring des Nibelungen</i>	Teatro alla Scala Milano	Guy Cassiers	Daniel Barenboim
11 november – 18 november	<i>Lohengrin</i>	Nationaltheater München	Richard Jones	Lothar Koenigs
5 januari – 27 januari	<i>Der Ring des Nibelungen</i>	Nationaltheater München	Andreas Kriegenburg	Kent Nagano
19 oktober – 3 maart	<i>Der Ring des Nibelungen</i>	Teatro Massimo Palermo	Graham Vick	Pietari Inkinen
23 maart – 1 april	<i>Parsifal</i>	Salzburg (Osterfestspiele)	Michael Schulz	Christian Thielemann
1 april – 12 mei	<i>Parsifal</i>	Opernhaus Stuttgart	Calixto Bieito	Sylvain Cambreling
13 juni – 30 juni	<i>Tristan und Isolde</i>	Wiener Staatsoper	David Mc Vicar	Franz Welser-Möst
9 december – 5 juli	<i>Der Fliegende Holländer</i>	Opernhaus Zürich	Andreas Homoki	Alain Altinoglu

2012-2013: Wagnervoorstellingen in België

4 november	<i>Siegfried Idyll</i>	BOZAR Brussel	Scottish Chamber Orchestra	Robin Ticciati
26 maart – 28 april	<i>Parsifal</i>	Vlaamse Opera Antwerpen & Gent	Tatjana Gürbaca	Eliahu Inbal / Daniel Inbal
2 maart	<i>Parsifal</i>	Kinepolis (LIVE uit de Metropolitan Opera NY)	François Girard	Daniele Gatti
5 maart	<i>Siegmonds Liebes- gesang – Feuer- z a u b e r (Die Walküre)</i>	BOZAR Brussel	Severin von Eckardstein (piano)	
15 mei – 25 mei	<i>Tragedy of a Friendship</i>	Vlaamse Opera Antwerpen & Gent	Jan Fabre	Moritz Eggert
18 mei	<i>Parsifal, an orquestal quest</i>	De Singel Antwerpen	De Filharmonie	Edo de Waart

Parsifal in de Vlaamse Opera:

>Antwerpen:

- di 26 mrt 2013 – 18:00
- vr 29 mrt 2013 – 18:00
- zo 31 mrt 2013 – 15:00
- wo 03 apr 2013 – 18:00
- vr 05 apr 2013 – 18:00

>Gent:

- za 20 apr 2013 – 18:00
- di 23 apr 2013 – 18:00
- vr 26 apr 2013 – 18:00
- zo 28 apr 2013 – 15:00

>Cast:

Muzikale leiding: Eliahu Inbal/Daniel Inbal

Regie: Tatjana Gürbaca

Decor: Henrik Ahr

Kostuums: Barbara Drosihn

Belichting: Reinhard Traub

Dramaturgie: Bettina Auer

Koorleiding: Yannis Pouspourikas

Koor en Kinderkoor van de Vlaamse Opera

Symfonisch Orkest van de Vlaamse Opera

Parsifal: Zoran Todorovich

Kundry: Susan Maclean

Gurnemanz: Georg Zeppenfeld

Amfortas: Werner Van Mechelen

Klingsor: Robert Bork

Titurel: Jaco Huijpen

Blumenmädchen: Mirella Hagen, Tineke Van Ingelgem, Marija Jokovic, An De Ridder, Anneke Luyten, Joëlle Charlier

Zweiter Gralritter: Gevorg Grigoryan

Esquire: Michael J. Scott

Bayreuth 2013

Bayreuth 2013
Da steckt Wagner drin!

Ondertussen is reeds het hele programma van de Bayreuther Festspiele 2013 bekend, alsook alle casts. Blikvanger wordt natuurlijk de nieuwe productie van de *Ring des Nibelungen* in een regie van Frank Castdorf en met Kirill Petrenko voor het eerst in de orkestbak van Bayreuth. De hoofdrollen zijn weggelegd voor Wolfgang Koch (Wotan), Catherine Foster (Brünhilde), Lance Ryan (Siegfried), Johan Botha (Siegmund) en Anja Kampe (Sieglinde).

Naast de traditionele Festspiele, worden deze zomer ook enkele vroegere werken van Richard Wagner uitgevoerd in de Oberfrankenhalle in Bayreuth en het operahuis van Leipzig, de geboorteplaats van de meester. Concreet gaat men *Die Feen*, *Das Liebesverbot* en *Rienzi* opvoeren. In Bayreuth gaat dit begin juli door. Dit is een bijzondere kans om deze werken eens live te horen.

Ook de stad Bayreuth plant heel wat activiteiten onder het motto "Da Steckt Wagner drin" om het Wagnerjaar niet onopgemerkt te laten voorbijgaan.

Meer info:

- Bayreuther Festspiele: www.bayreuther-festspiele.de
- Von Leipzig nach Bayreuth: www.wagnerjahr2013.de
- Activiteiten Bayreuth: www.wagnerstadt.de
- Leipzig: www.richard-wagner-leipzig.de

De Edda | Francis Van Rossum

Voor zijn werk aan *Der Ring des Nibelungen* heeft Richard Wagner zich heel bewust een verzameling boeken aangeschaft, waaronder veel middeleeuwse teksten. Enkele in de oorspronkelijke taal zoals het Oudnoors of het Hoogduits, maar de meeste in moderne Duitse vertalingen.

Misschien wel de voornaamste bron die Richard Wagner gebruikte was de zogenaamde *Edda*. Er bestaan twee werken met deze naam.

Het meest bekende werk is de zogenaamde *Proza Edda*, geschreven tussen 1220 en 1230 door de herenboer, politicus en schrijver Snorri Sturluson. Dit boek is eigenlijk een studieboek van de IJslandse dichtkunst, gebaseerd op de oude Noordse prijsliederen van de Skalden (minstrelen).

Het werk bestaat uit drie delen :

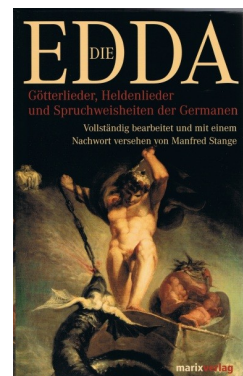
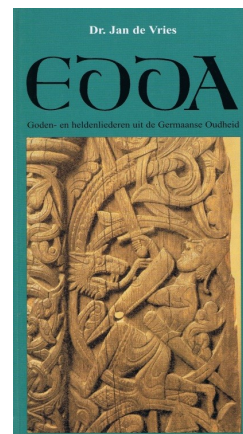
- *Gylfaginning* (de begoocheling van Gylfi), een overzicht van het ontstaan en de ondergang van de godenwereld en zijn mythen.
- *Skáldskaparmál* (over de dichtkunst), met o.a. een korte vorm van de Nibelungensage wordt op didactische wijze de taal van de dichtkunst besproken.
- *Háttatal*, een opsomming van dichtmaten.

Het tweede werk is Eddukvædi of de *Poëtische Edda*. Dit is een in de 13de eeuw samengestelde verzameling van ongeveer 30 zeer oude goden- en heldenliederen.

Snorri Sturluson verwees in zijn *Proza Edda* naar dit werk, maar finaal werd het pas in 1643 terug gevonden en in 1662 aan de Deense koning geschonken; daarom wordt deze Edda ook wel *Codex regius* genoemd. In 1971 werd het aan IJsland terug gegeven.

Deze beide werken zijn verkrijgbaar in een degelijke Nederlandse vertaling. Ik mag niet zeggen dat dit leest als een roman, maar toch. Wie de inspanning levert om telkens enkele liederen/gedichten door te nemen, wordt echt beloond. Niet alleen blijkt het uiteindelijk prettige lectuur te zijn, maar we krijgen ook een inzicht in de verhalen die Richard Wagner in zijn opera's heeft gebruikt.

- De proza *Edda* in een vertaling van Marcel Otten. Uitgegeven bij Athenaeum-Polak & Van Gennep. Het kan nog steeds besteld worden, o.a. via onderstaande link : <http://www.uitgeverijatheneum.nl/web/Zoekresultaten.htm#/?searchtype=titel&keywords=edda>
- De poëtische *Edda* in een vertaling van Dr Jan de Vries. Uitgegeven bij Ankh-Hermes bv, Deventer. Het kan nog steeds besteld worden, o.a. via onderstaande link : <http://www.ankh-hermes.nl/boeken/klassieken/a-boon-de-vries-edda.html>
- Voor wie dit werk in het Duits wil lezen, kan gebruik maken van het boek *Die Edda*, uitgegeven bij Marixverlag en te bestellen o.a. via deze link : [http://www.marixverlag.de/Mythologie/Manfred_\(Hrsg.\)_Stange-Die_Edda-EAN:9783937715148.html](http://www.marixverlag.de/Mythologie/Manfred_(Hrsg.)_Stange-Die_Edda-EAN:9783937715148.html)

VZW Servais | Francis Van Rossum

In de aanloop van het 200ste geboortjaar van de Belgische, en meer bepaald Halse, cellist Adrien François Servais (°Halle 06-06-1807 , +Halle 26-11-1866); werd in 2003 de activiteit rond deze "Paganini van de cello" nieuw leven ingeblazen.

In 2005 werd de vennootschap Servais vzw opgericht. De statuten zeggen o.a. het volgende : *De vereniging heeft tot doel bij te dragen tot de studie en de bekendmaking van het leven en het werk van de Halse cellist en componist Adrien François Servais en zijn nakomelingen. Verdere uitgebreide info en documentatie vindt u op de internetsite www.servais-vzw.org.*

De dochter van Adrien François Servais, Augusta Servais, was gehuwd met Ernest Van Dyck (°Antwerpen 02-04-1861, +Berlaar 31-08-1923). Deze was tijdens de periode dat Cosima Wagner de leiding had over de Festspiele dé Belgische Wagnertenor en heeft meerdere jaren opgetreden in Bayreuth.

Het monument van François Servais in Halle

Avant-Scène Opéra: *Rienzi* | Francis Van Rossum

L'Avant-Scène Opéra is een bekend Franstalig operatijdschrift dat sinds 1976 tweemaandelijks verschijnt en telkens één opera als onderwerp heeft.

Een werk dat tot nu in deze reeks nog niet was besproken is *Rienzi*, Richard Wagners 3de afgewerkte opera. In het licht van een nieuwe productie in Toulouse en het komende Wagnerjaar, tijdens hetwelk ook dit werk meermaals zal uitgevoerd worden – onder andere ook in Bayreuth en Leipzig – is deze uitgave zeker een nuttig instrument.

> De inhoud :

Jean-François Boukobza : *Guide d'écoute*

Richard Wagner : *Livret intégral*

Ruth Orthmann : *Nouvelle traduction française*

Chantal Cazaux : *Nicola Lorenzo, dit Cola di Rienzo*

Gérard Condé : *Des Fées à Rienzi*

Edouard Sans : *Un opéra "à la Meyerbeer" ?*

Mark Everist : *Rienzi à Paris : Théâtre-Lyrique, 1869*

Jean-François Candoni : *Entre histoire et mythe politique*

Pierre Flinois : *Rienzi à la scène*

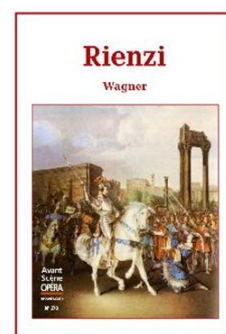
Jorge Lavelli : *Mettre en scène Rienzi.*

Pierre Flinois : *Discographie et Vidéographie comparées*

L'Œuvre à l'affiche : Rienzi à travers le monde 1933-2012

> Verdere info kan u vinden op : www.asopera.fr

Via deze website kan het magazine ook gedownload worden in een pdf-versie, weliswaar tegen betaling.

"Rienzi", *Avant-Scène Opéra* n°270, september 2012, 176 blz.
Nummer uitgebracht in samenwerking met het Théâtre du Capitole (Toulouse)
Prijs: € 27

De WagnerVrienden waren er ook...

In deze rubriek willen we onze leden een overzicht bieden van enkele persoonlijke impressies van een bijgewoonde voorstelling. Wens je zelf ook je mening hier te laten publiceren, dan mag je ons steeds jouw tekst toesturen per e-mail.

Der Schatzgräber (F. Schreker) in Amsterdam | Bernard Huyvaert

Franz Schreker (1878–1934) is een interessant componist. Hij behoort tot de zgn. “Entartete Musik”. Een bekend statement van de Nazi’s was: “Er is geen enkele seksuele perversiteit waarover Schreker niet geschreven heeft.” Zijn laatromantische muzikale taal heeft inderdaad een sterke een sterke erotische lading. De derde van de vier akten van *Der Schatzgräber*, de liefdesnacht van Els en Elis, doet heel sterk denken aan *Tristan*.

Schreker schreef zijn opera in 1920, ook de periode van de Jugendstil. Samen met Zemlinsky en Korngold vertegenwoordigde Schreker de conservatieve richting in

het Wenen, terwijl Berg en Schönberg de avant-gardistische toer opgingen.

Het werk van Schreker wordt ten onrechte weinig gespeeld. De DNO bracht voor enkele jaren *Die Gezeichneten* (1915). De Munt heeft in een ver verleden *Der ferne Klang* (1920) opgevoerd. Een pluim dus voor de DNO, die het aandurft om ook onbekende opera’s te brengen. Spijtig dat de zaal in de uitvoering die ik bijwoonde, maar voor 2/3 vol zat.

Der Schatzgräber steekt vol verwijzingen naar de muziek uit hert verleden. We vermeldde reeds Wagner, maar het werk

© De Nederlandse Opera

© De Nederlandse Opera; Slotbeeld met Manuela Uhl (Els) en Raymond Very (Elis)

mag ook als een reddingsopera à la *Entführung aus dem Serail* beschouwd worden. Els kan inderdaad ontsnappen aan de doodstraf, maar op het einde van de opera sterft zij toch, net als Isolde.

Maar de opera is op de eerste plaats een sprookjesopera, die zich in de middeleeuwen afspeelt. Els is een hebzuchtige herbergierdochter, die al het mogelijke doet om juwelen in handen te krijgen. Als ook de juwelen van de koningin verdwijnen, wordt de zanger Elis ingeschakeld, die met zijn miraculeuze luit verdwenen juwelen kan vinden. Els en Elis worden geliefden.

Geen sprookjeswereld in de regie van Ivo van Hove, bekend om zijn regie van de

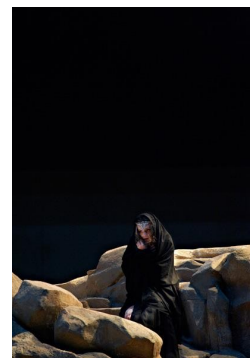
Ring in de Vlaamse Opera. *Der Schatzgräber* wordt geplaatst in een realistische setting, de opera is voor hem op de eerste plaats een nadenken over leven en dood. De video's verwijzen naar de ongelukkige jeugd van Els. Het decor van Jan Versweyveld, een wand met twee openingen, wordt verschillende wijzen ingevuld, als herberg, als paleis, als woning in het bos.

De opera vereist sterke stemmen, zeker de sopraan van dienst moet van een hoog niveau zijn. Manuela Uhl voldeed perfect aan deze eisen. Marc Albrecht slaagde erin om met het Nederlands Filharmonisch Orkest de kolkende, zinnelijke muziek van Schreker tot leven te brengen.

Parsifal in de Deutsche Oper Berlin | Stefan Burke

De Deutsche Oper, het tweede operahuis van Berlijn naast de Staatsoper unter den Linden, bestaat 100 jaar en naar aanleiding van deze verjaardag heeft men een speciaal verjaardagsconcert en een nieuwe productie van *Parsifal* geprogrammeerd in een regie van Philipp Stölzl. Stölzl is eigenlijk een regisseur van films en videoclips. Zo werd hij in 1997 beroemd met zijn clip voor de Duitse rockband Rammstein. Sinds enkele jaren is hij ook actief als operaregisseur. Zijn eerdere enceneringen in Salzburg en Berlijn deden heel wat stof opwaaien, vooral zijn versie van *Rienzi* in de Deutsche Oper vol verwijzingen naar het nazisme. Ik verwachtte dan ook eerder een provocerende *Parsifal*, maar mijn verwondering was groot: Stölzl heeft gekozen voor een relatief traditionele aanpak met schreeuwelijke decors en ouderwetse kostuums. Hij fixeert zich hoofdzakelijk op de christelijk-

ke symboliek in het verhaal. Hij neemt hiervoor als vertrekpunt een brief van Richard Wagner aan Ludwig II: "Adam-Eva: Christus. Amfortas-Kundry: Parsifal. Die Schlange des Paradieses kennen Sie ja, und ihre lockende Verheissung: Eritis sicut Deus, scientes bonum et malum. Adam und Eva wurden 'wissend'. Sie wurden 'der Sünde' sich bewusst'. An diesem Bewusstsein hatte das Menschengeschlecht zu büßen in Schmach und Elend, bis es durch Christus erlöst ward, der die Sünde der Menschheit auf sich nahm." Stölzl maakt dit idee vanaf het Vorspiel duidelijk: we zien de berg Golgotha met het kruis van Christus, wiens bloed opgevangen wordt in de graalbeker. Kundry zwerft ook rond op de berg en drukt tegenstrijdige gevoelens uit: tegelijk bespot ze Christus en toont ze verdriet. In het verdere verloop van de voorstelling blijft de regisseur dicht bij het oorspronkelijke

© Matthias Baus;
Evelyn Herlitzius
(Kundry)

verhaal en laat hij voortdurend zien via 'tableaux vivants' wat er verteld wordt. Zo krijgen we onder andere voorgeschoteld dat Klingsor zich afwendt van het christendom en zich bekeert tot een Zuid-Amerikaanse heidense cultus. Voor deze 'tableaux vivants' liet Stölzl zich trouwens inspireren door de film *Nostalghia* van Andrej Tarkowskij en schilderijen van onder andere Lucas Cranach.

Dat er een christelijke grondstroom in *Parsifal* zit, dat is duidelijk, maar het werk hiertoe reduceren, gaat voorbij aan zo veel (universele) thema's die in dit werk zitten: *Parsifal* overstijgt het christendom. Voor iemand die werk nog nooit heeft gezien, is dit een zeer goede voorstelling want voor deze is alles heel duidelijk. Je kunt het verhaal perfect volgen, maar ik had paradoxaal genoeg vaak de indruk dat er heel veel mystiek verloren ging door deze 'religieuze' aanpak. Ik voelde ook duidelijk dat het publiek niet bewogen werd: in de 21ste eeuw moet dit werk anders geënceneerd worden. In de derde akte waren er ook nog enkele ingrepen die bij mij nog steeds vraagtekens oproepen. Zo is het niet Kundry die de voeten van Parsifal wast en zij weigert op haar beurt het doopsel. Tijdens de slotscène stort Amfortas zich ook op de speer van Parsifal en sterft: wordt er hier een To-

deserlösung gesuggereerd of bootst hij de opoffering van Christus na? De overgebleven menigte lijdt immers ook mee want zij krijgen de stigmata.

Ondanks de wat ontgoochelende regie, was deze *Parsifal* muzikaal ongeveer het beste dat je kunt horen. Vooreerst waren het orkest (onder leiding van Donald Runnicles) en het koor oerdegelijk. Albert Pesendorfer was voor mij een nieuwe naam, maar zijn roldebuut als Gurnemanz was ronduit indrukwekkend: zijn lange monologen zijn constant boeiend. Daarenboven verving hij ook nog Stephen Bronk als Titurel. Thomas Johannes Mayer zong net als in de Munt een krachtige en overtuigende Amfortas. Evelyn Herlitzius staat al enkele jaren bekend als een van de belangrijkste dramatische sopranen en ook nu deed ze het weer als Kundry. Niet enkel vocaal is ze subliem, maar ook door haar spel weet ze te overtuigen. Tenslotte zong Klaus Florian Vogt Parsifal. Lohengrin is ongetwijfeld de rol waarin hij het meest kan uitblinken, maar ook zijn Parsifal is fantastisch. Alles is mooi gezongen en perfect verstaanbaar. Op elk moment weet hij te ontroeren. De manier waarop hij 'Erlöse' zingt, is ronduit onevenaarbaar. Deze grandioze muzikale uitvoering was de verplaatsing naar Berlijn zeker waard.

© Matthias Baus; Klaus Florian Vogt (Parsifal)

WagnerActiviteit 22 september | Jan Verlinden

Voor de Wagnervrienden was het weer spannend uitkijken hoe de tweede bijeenkomst van 'Wagnerofielen' zou verlopen. Alleszins was er geen gebrek aan publieke belangstelling.

Bernard, de voorzitter van de vereniging, had een boeiend onderwerp voorbereid.

In het oeuvre van de Meester van Bayreuth neemt de 'Wanderer'-figuur een belangrijke plaats in. Men zou het kunnen beschouwen als een begrip dat een typische plaats heeft in de Duitse Romantiek en niet zo evident te vertalen is. In onze taal schieten begrippen als 'Wandelaar' en 'Zwerfer' tekort. Veeleer gaat het om een

rusteloze figuur, een outsider in een maatschappij waar hij zich 'unheimlich' voelt. Hij zal dan ook vaak heil zoeken in de eenzaamheid van een machtige natuur waar hij troost en verkwikking vindt. Bernard begon dan ook zeer terecht met de projectie van een intrigerend schilderij van Caspar David Friedrich : *der Wanderer über dem Nebelmeer*, geschilderd in 1818. In de muziek waren er reeds componisten voor Wagner die geboeid waren door de Wanderer-figuur. Men hoeft maar te denken aan Franz Schubert , die de Wanderer-fantasie, een intrigerend pianostuk, op papier zette . Ook in de *Winterreise* komt het thema aan bod. Maar in de composities van Wagner is de figuur niet weg te denken. Wagner, zelf een Wanderer van het eerste uur, denk maar aan zijn rusteloze zwerven in Europa, vond pas op het eind van zijn leven rust in Wahnfried en toch was zijn Wanderlust zo groot dat hij zijn laatste maanden in Italië doorbracht, waar hij tenslotte ook zijn laatste adem uitblies. In zijn werken is het Wanderer-thema uitdrukkelijk aanwezig in *Der fliegende Holländer* , waarin de Hollander gedoemd is om eeuwig te zwerven over de wereld-

zeeën. Het meest expliciet is het thema wellicht aanwezig in Siegfried, waar Wotan letterlijk als Wanderer door de wereld doolt.

In het kader van het antisemitisme van Wagner, waarover het laatste woord nog niet gezegd is, was er , naar aanleiding van de Parsifal-productie van Romeo Castellucci in de Munt, een interessant interview met de intrigerende, links-geöriënteerde Franse filosoof Alain Badiou. Hierin stelde hij dat Wagner gefascineerd was door het Wanderer-thema als een typisch Joods fenomeen, en dat hij zich ook op een bepaalde manier identificeerde met de Ahasverus-figuur, de eeuwig zwervende en rusteloos zoekende Jood. Wagners relatie tot het Jodendom was hoe dan ook complex.

Na deze fascinerende uiteenzetting van Bernard had Bruno gezorgd voor twee bijzondere gasten, totaal onverwacht voor het publiek: Willem Van der Heyden en Andrew Wise. Willem is een beloftevolle, jonge Belgische zanger, die zijn roeping pas laat ontdekte, en het nu reeds presenteert om als Wagner-zanger op te draven in Bayreuth. Op een gedreven en aange-

Interview met Andrew Wise en Willem Van der Heyden in Brasserie Het Volk

Andrew Wise en Willem Van der Heyden

name manier vertelde hij over zijn ervaringen in de Wagnerstad, en ook hij was enthousiast, zoals zovelen van zijn collega's, over de unieke sfeer in Bayreuther Werkstätte. Zoals later op de dag nog zou blijken, staat deze sympathieke tenor ongetwijfeld nog een veelbelovende carrière te wachten.

Ook Andrew bleek een intrigerende figuur. Hij is een zeer verdienstelijk piano-begeleider van operaklassen en koorleider in diverse Europese operahuizen. Er ontstond zich een boeiende interactie met het publiek. Hieronder bevond zich ook Erna Metdepenninghen die enkele pittige vragen afvuurde, waarop Andrew steeds met verve repliceerde. De uitstraling van deze door muziek gedreven mannen, was hartverwarmend.

Mittag. Die Stund'ist da...zum Essen. Een duidelijk tevreden publiek kon nu aanschuiven aan een verzorgd buffet. In een geanimeerde stemming werd er druk bijgepraat; de initiatieven van de Wagner-

Vrienden werden duidelijk op prijs gesteld. Hopelijk vinden nog tal van ook jeugdige Wagnerliefhebbers hun weg naar één van de fascinerendste figuren uit de Westerse cultuurgeschiedenis.

Na het deugddoend culinair intermezzo volgde er nog de kers op de taart. Van 'het Volk' vertrokken de troepen in verspreide slagorde naar 'Het huis van Alijn'. Bruno had de bovenvermelde gasten kunnen overhalen om een recital ten gehore te brengen. In een mansardekamer presenteerde Andrew het om op een interbellaire buffetpiano Wagnerklanken te produceren. Willem was imponerend. Zijn stem bereik was indrukwekkend, zijn dictie verzorgd, zijn inlevingsvermogen ontroerend, zijn enthousiasme aanstekelijk. Ze brachten heerlijke fragmenten uit *Die Walküre* en *Parsifal*.

Ook deze tweede bijeenkomst was weer een aardige opsteker voor de Wagner-Vrienden.

Concert van Willem Van der Heyden in het Huis van Alijn

Gezellige drink na afloop op de binnenplaats van het Huis van Alijn.

WagnerVrienden VZW

Elisabethlaan 278
8400 OOSTENDE

info@wagnervrienden.be

www.wagnervrienden.be

[www.facebook.com/
wagnervrienden](https://www.facebook.com/wagnervrienden)

Ondernemingsnummer:
0846.548.989

Rekeningnummer:
BE28 3631 0687 2620
BIC BBRUBEBB

Verantwoordelijke uitgever :
WagnerVrienden vzw

De verantwoordelijke uitgever en de Raad van bestuur zijn niet verantwoordelijk voor de in dit *WagnerNieuws* opgenomen teksten. Elke auteur is individueel verantwoordelijk voor het door hem of haar ondertekende artikel.

Colofon

Hebben meegewerkt aan deze editie:

- Stefan Burke
- Bernard Huyvaert
- Francis Van Rossum
- Jan Verlinden

Raad van Bestuur Wagnervrienden vzw:

- Voorzitter: Bernard Huyvaert
- Ondervoorzitter: Bruno Vanneste
- Penningmeester: Francis Van Rossum
- Secretaris: Stefan Burke
- Bestuurslid: Jan Verlinden

Stichtend Ambassadeur: Maestro Paolo Carignani

Ambassadeurs: Willem Van der Heyden, Andrew Wise

Lidmaatschap:

- Individueel lidmaatschap: € 40
- Duo-lidmaatschap: € 50
- Jongeren (<31): € 20

Partners van Wagnervrienden vzw: Amarant vzw, Richard Wagner Verband Wien, de Vrienden van de Vlaamse Opera.